

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

naziv **PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE - metadon (mtd) ZA DOMOV**

koda **19.05**

Ključne besede: **substitucijska terapija, metadon**

Namen aktivnosti: **Zagotoviti, strokovno, vsebinsko in metodološko usklajeno izvedbo negovalne intervencije**

Potrebni pripomočki:

- odmerjevalnik mtd,
- brizge različnih volumnov,
- plastični kozarci za enkratno uporabo,
- vrč z vodo ali sokom, steklena menzura,
- koš za odpadke,
- ognjevarni sef za shranjevanje solucije metadona,
- hladilnik s ključavnico za shranjevanje pripravkov metadona s sadnim sokom,
- pripravki metadona s sadnim sokom v plastenkah z varovalnim zamaškom,
- obrazec dnevna evidenca za vpis podeljenega zdravila ali kartoteko za posameznega pacienta,
- dnevnik porabe mamil (obr. 8,100),
- knjigo evidence mamil (obr. 8,99),
- računalniški program za beleženje in obračun porabe mtd (klinična okolja, kjer je že omogočeno),
- izkaznice ali potrdila za beleženje izdanega zdravila za domov (dokument pacienta za dokazovanje prejema mtd),
- plastenke z varovalnim zamaškom,
- nalepke s signaturami,
- razkužilo za roke in površine,
- set za oživljanje

Predvideni čas izvajanja protokola (aktivnosti): **5 min**

Skrbnik protokola aktivnosti zdravstvene in babiške nege:

Sekcija ZT in MS v psihiatriji

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti: **1-2***

odgovorna oseba protokola: **Petra Kodrič**

*v kolikor izvajalec aktivnosti ni dipl. m. s., je potrebno formalno podeliti pristojnost za dokumentiranje porabe mtd

omejitve, pripombe

Aktivnost ZBN lahko izvede:		
bolničar	NE	
tehniki zdravstvene nege	DA*	<i>*v kolikor izvajalec aktivnosti ni dipl. m. s., je potrebno</i>
diplomirana medicinska sestra	DA	<i>formalno podeliti pristojnost za dokumentiranje</i>
diplomirana babica	NE	<i>porabe mtd</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

Izvedba aktivnosti zdravstvene nege:

1.	Preverimo identifikacijo pacienta in naročilo na terapevtskem listu/kartonu. a. Identifikacija z osebnim dokumentom in b. Zdravstvena izkaznica in c. Preverjanje evidence načrtovanih prihodov pacientov na mtd
2.	Pred posegom si umijemo in razkužimo roke.
3.	Izvedemo predaplikacijsko oceno /Ocenimo stanje pacienta na osnovi splošnega in usmerjenega opazovanja ter njegovega komuniciranja/.
4.	Pacienta seznanimo s pravilnim načinom zaužitja zdravila (obvezna navodila dipl. m. s./ZT pred aplikacijo mtd) a. Pod nadzorom dipl. m. s./ZT pacient zaužije pripravljeno zdravilo iz kozarčka b. Kozarčka se ne odnaša iz prostora ambulante c. Po zaužitju mtd, pacient popije še vsaj en deciliter vode d. Pogovor s pacientom po zaužitju (z namenom, da pacient ne odnaša zdravila v ustih)

opombe:

<i>Preprečimo napake pri izvajanju aktivnosti</i> <i>Preprečimo zamenjavo pacienta ali zlorabo s strani pacienta.</i>
<i>Preprečimo okužbo.</i>
<i>Splošno opazovanje ter ocena pacientovega stanja:</i> <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>splošno: higiena, urejenost, drža telesa,</i>
▪ <i>komunikacija – verbalna in neverbalna - prihod v ambulanto za podeljevanje substitucijske terapije z upoštevanjem osnovnih pravil bontona,</i>
▪ <i>odnos do ostalih pacientov in osebja.</i> <i>Usmerjeno opazovanje pacienta, glede na spremenjen izgled in vedenje zaradi zaužitja PAS ali bolezenskih stanj:</i> <ul style="list-style-type: none">
▪ <i>heroin: upočasnjenost, zaspanost, motnje govora, ozke zenice,</i>
▪ <i>alkohol: motnje v ravnotežju, motnje govora, alkoholni zadah,</i>
▪ <i>kokain: hiperaktivnost, napadalnost, prekomerno in hitro govorjenje, široke zenice,</i>
▪ <i>marihuana: vonj po "travi", rdeče oči, počasen ali hiter govor, zmedenost,</i>
▪ <i>pomirjevala: upočasnjenost, lahko vidne sledi vdihavanja PAS okrog nosu, nerealno govorjenje,</i>
▪ <i>barva beločnic (akuten hepatitis),</i>
▪ <i>bledica, vročica (sepsa in druge okužbe),</i>
▪ <i>težko dihanje, nemir, znojenje (embolija),</i>
▪ <i>motnje pri hoji (lokalne okužbe zaradi vbrizgavanja PAS v dimljah in drugje).</i> V KOLIKOR OPAZUJEMO PRETIRAN NEMIR Z TENDENCAMI AGRESIJE, SUM NA AKUTNO INTOKSIKACIJO ALI BOLEZEN PACIENTA USMERIMO PRED NADALJEVANJEM AKTIVNOSTI ZDRAVNIKU
<i>Pridobimo pacientovo sodelovanje.</i> <i>Preprečimo odnašanje zdravila iz ambulante.</i> <i>Preprečimo prenos okužb.</i> <i>Zmanjšamo ogroženost zobne sklenine.</i> <i>Zagotovimo varnost pacientu in okolico.</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

5.	Upošteevamo pravila podeljevanja zdravil.	<i>Pravo zdravilo, pravemu pacientu, pravi čas, na pravi način, prava količina, opazovanje pacienta po aplikaciji, poročanje in dokumentiranje.</i>
6.	Pacient prejme mtd za domov po predhodnem zaužitju dnevnega odmerka mtd za tekoči dan pod nadzorom dipl. m. s./ZT	<i>S tem preverimo potrebo po dnevnem odmerku in zmanjšamo možnost zlorabe.</i>
7.	Z odmerjevalnikom mtd ali brizgo odmerimo v plastenko z varovalnim zamaškom predpisano količino zdravila v mililitrih, dodamo ustrezno količino pomarančnega soka ter opremimo plastenko s signaturo.	<i>Mtd pripravlja dipl. m. s. v ambulanti samo v izrednih razmerah (odpust pacienta iz bolnišnice, zapora, spremenjena količina terapije, novi pacient...).</i> <i>NA SIGNATURI: naziv zdravstvenega doma in centra, metadon solucija, odmerek, navodila (hraniti v hladilniku, varovati pred otroci, pred uporabo pretresi). Signatura je opremljena še s paragrafom in rdečim trikotnikom, rokom izdelave, rokom trajanja in podpisom.</i>
8.	Število stekleničk v lekarni pripravljene raztopine mtd v pomarančnem soku izdamo pacientu po naročilu zdravnika.	<i>Da preprečimo nesporazume oziroma incidente skupaj z pacientom preverimo število prejetih stekleničk in ustrezno dozo.</i>
9.	Pacientu podamo navodila o pravilnem ravnanju in jemanju mtd.	<i>Pripravki mtd morajo biti zaradi obstojnosti in roka trajanja ustrezno shranjeni (v hladilniku od 2 – 8 st. C) in ne dosegljivi otrokom.</i>
10.	Dokumentiramo	<i>Dokumentiramo št. izdanega zdravila v obrazec dnevne evidence porabe, kartoteko pacienta, dnevnik porabe mamil (obr. 8,100), računalniški program. Prav tako vpišemo v predpisano izkaznico število prejetih stekleničk raztopine metadona v pomarančnem soku.</i>

Opombe, omejitve protokola:

PRIPRAVO MTD ZA DOMOV IZVAJAJO LEKARNE PO PROTOKOLU LEKARN. V IZJEMNIH PRIMERIH MTD ZA DOMOV PRIPRAVLJA V CENTRIH ZA PREPREČEVANJE IN ZDRAVLJENJE OD PREPOVEDANIH DROG (CPZOPD) DIPL. M. S. ALI ZT (MORA IMETI PODELJENO PRISTOJNOST OD DIPL. M. S.).
Izjemni primeri: nenačrtovan prihod iz bolnišnice, zapora, nenačrtovani sprejemi zaradi bolezni ali drugega stanja pacienta, kjer mtd ni bilo mogoče pravočasno naročiti, ker lekarna ne pripravlja zdravil dnevno!

Temeljna literatura:

- Ivanuša A, Železnik D. Standardi in aktivnosti zdravstvene nege. Maribor: Fakulteta za zdravstvene vede; 2008.
- Skela Savič B, Kavčič BM, Filej B, Skinder Savič K, Mežik-Veber M, Romih K, et al. Teoretične in praktične osnove zdravstvene nege: izbrana poglavja. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego; 2010.
- Železnik D, Panikvar Žlahtič K, Vidmar I, Istenič B, Filej B, Verbič M, et al. Aktivnosti zdravstvene nege za diplomirane medicinske sester in tehnike zdravstvene nege v ambulanti družinske medicine. Ljubljana: Zbornica – Zveza.
- Medication Assisted Maintenance Therapy In Skilled Nursing Care Facility Protocol. Dostopno na: http://atforum.com/SiteRoot/pages/addiction_resources/Methadone%20Med%20Mgmt.pdf (27.11.2013).

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

	organ, ki izdaja sklep o ustreznosti:	številka sklepa:	datum:	odgovorna oseba:
sklep skrbnika nacionalnega protokola	Sekcija MS in ZT v psihiatriji	7/01072014	01.07.2014	<i>Branko Bregar</i>
I. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	6/14	4.12.2014	<i>Majda Oštir</i>
II. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Upravni odbor Zbornice Zveze	01/K27	14.12.2014	<i>Darinka Klemenc</i>
III. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno nego pri MZ	05a/96-2015	14.01.2015	<i>Zdenka Kramar</i>

Dokument objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze dne **02.02.2015**

Nacionalni protokol se uporablja najmanj do: **01.02.2017**